

[A. Lyng.]

diskussionen herom blusset op igen som aktuelt spørgsmål.

Jeg ser i øvrigt i statsrevisorernes betænkning i år over statsregnskabet for 1956-57, at byggeomkostningerne til boligstøttehuse i Grønland havde oversteg de projekterede udgifter væsentligt. Samme spørgsmål har været fremme under landsrådsmødet hvert år, også i år, så spørgsmålet må siges at presse på i mange forbindelser. Det hævdedes endda under landsrådsmødet, at for enkelte huse var opførelsessummen ca. 100 pct. højere end anslået.

Fordyrelsen kan skyldes mange faktorer, som jeg ikke er tilstrækkeligt inde i, men det vil være fundamentalt vigtigt at få at vide, hvorfor byggepriserne har tilbøjelighed til at kravle op til unormale højder. Jeg regner med, at en del af årsagen må være, at vi på mange områder er underbemandet med faglig arbejdskraft, således at selv en del private håndværkere måtte rekvirere håndværkersvende henedefra. Men det er et spørgsmål, om det er nødvendigt at gøre det i alle fag, selv om jeg naturligvis fuldt ud anerkender, at arbejdslederne selv bør skønne over, hvad slags arbejdskraft de vil bruge og i hvilken udstrækning. Men når man hører, at i f. eks. 1957 var der 22 udsendte kontraktansatte malersvende i Julianehåbdistriktet med en arbejds løn på 10 kr. pr. time, forstår man, at anlægs- og boligbyggeriet fordyres.

Jeg tror ikke, at noget byggeri er rentabelt, såfremt det hovedsagelig bygger på en sådan arbejds løn, hverken henede i Danmark eller i Grønland. Det er i hvert fald en for tung byrde for forbrugerne. Det gælder fiskeri, og det gælder fåreavl og boligbyggeri. I den forbindelse vil jeg sige, at grønlænderne ikke bør forlange en sådan arbejds løn, selv under påberåbelse af ligeløn. Et sådant krav har allerede ramt mange grønlændere økonomisk, nemlig dem, der skal afdrage og forrente lånene og erhvervsanlæggene.

Mange grønlændere betaler nu allerede for stor husleje i sammenligning med landsmænd henede, til trods for at staten betaler 50-75 pct. af huslejen ved tilskud. Henede regner man med at skulle bruge ca. 25 pct. af indkomsterne til husleje i de nye huse. Grønlænderne betaler i husleje 50-100 kr. pr. måned plus opvarmningsudgifter, og de

sidste er ikke små på grund af klimaet, i hvilken forbindelse det må bemærkes, at de nye huse og rækkehuse ikke har moderne bekvemmeligheder som centralvarme og indlagt vand i modsætning til de rækkehuse, der bebos af udsendte folk. Det betyder højere udgifter til husleje end henede, når man ser hen til de dårligere indtjeningsmuligheder, og når man betænker, at træhuse har langt lavere levetid end murstenshuse. Lånefristen er over 30 år, men en stor del af træværket rådner normalt, når der er gået 15-20 år, og så skal der stiftes et nyt lån.

Man bliver helt misundelig, når man ser husejere henede, hvis villaejendom stiger i værdi, mens træhusene i Grønland forringes med ca. 5 pct. hvert år. Dette siges også med henblik på det private byggeri uden statstilskud, som også finder sted deroppe. Det må konstateres, at danske borgere i Grønland i den henseende er væsentlig ringere stillet end deres rigsfæller. Skattefriheden, som man plejer at drage frem som argument i sådanne tilfælde, vejer intet. Byggepriserne i Grønland bør bringes ned.

I forbindelse med planerne om særlig at lægge vægt på ophjælpning af erhvervsforholdene vil jeg mene, at det vil være fordelagtigt, om den nylig vedtagne lov om egnsudvikling kan blive effektiv også i Grønland. Erhvervsstøttebekendtgørelsen for Grønland arbejder på samme måde for at støtte privat initiativ i håndværk og erhverv, men den giver ingen statsgaranti, hvilket vil være ønskeligt i hvert fald til fiskeri og fåreavl. Dette forhold kan blive afhjulpet, såfremt vi udvider loven om egnsudvikling til også at omfatte Grønland. I så tilfælde kan vi også oprette erhvervsråd for Grønland, der giver mere indflydelse til den lokale landsdelsbefolkning deroppe.

I denne forbindelse gør jeg opmærksom på, at samme statsgaranti allerede er givet til blyudvindingen i Østgrønland. Men blyudvindingen har jo ingen økonomisk interesse for grønlænderne. Det vil efter min mening være gavnligt, om man kan give en sådan statsgaranti også til private fiskeindustrier, der søger at øge beskæftigelse og produktion deroppe. Jeg kan også nævne, at den kgl. grønlandske handels erhvervsdrift og mange virksomheder i Grønland jo